

۱۶ زندگی ایران جام جم

تکمیلی

لزوم برخورد جدی

باتخریبگران

علی عیباوی، رئیس میراث فرهنگی دشت آزادگان و هویزه دربارهٔ آتش گرفتن چند اثر تاریخی- فرهنگی در استان خوزستان معتقد است: نمی‌توان گفت مقصر اصلی مردم هستند، بلکه دولت هم در اهمال و تخریب این بناها مقصر است. دولت باید ساختارهای فرهنگی و جاذبه‌های گردشگری، اقتصادی و کسب و کار را در نزدیکی بافت‌های میراثی ایجاد کند تا در مردم انگیزه حمایت از این اماکن ایجاد شود. در بیشتر اماکن باستانی مشاهده می‌شود وجود زیرساخت‌های گردشگری باعث رونق اقتصادی و حصول امنیت در این بافت‌ها شده، اما اگر فرهنگ‌سازی لازم از طریق تشکیل دوره‌های آموزشی برای مجاورین آثار تاریخی و مناطق گردشگرپسند برگزار نشود حتما مورد اهمال و عدم توجه قرار می‌گیرد. دولت در این خصوص موظف است زیرساخت‌های اقتصادی و گردشگری را با کمک بخش خصوصی ایجاد کند تا امنیت توسط مردم مورد توجه قرار گیرد. از سویی باید به این مهم توجه داشت که عدم برخورد جدی و آبی با تخریبگران بنای میراثی جسارت آنها در تجاوز به بناها و بافت‌های فرهنگی و گردشگری را دوچندان کرده‌است.

وی با تاکید بر این‌که باید شرایطی به‌وجود آید که سازمان‌های مختلف از جمله شهرداری، شورای شهر و روستا، مجلس و سازمان میراث‌فرهنگی در حوزه حفاظت و بهره‌برداری از میراث فرهنگی با هم هماهنگ شوند، اما تصمیم نهایی با میراث فرهنگی باشد، می‌گوید: در این شرایط حداقل می‌توان امیدوار بود کسانی در این زمینه تصمیم می‌گیرند که از ارزش‌های تاریخی میراث فرهنگی مطلع هستند. از طرفی نبود دادگاه ویژه میراث‌فرهنگی، برای ثبت ملی آثار تاریخی و حفاظت این بخش از آثار، قانون کافی وجود ندارد و نیاز است یک قانون جامع و کامل در این زمینه تصویب شود.

طراح:بیژن گورانی

جدول شماره ۵۶۸۸

جدول عادی

افقی: ۱) رود بزرگ- خوش رفتاری-

این حیوان تار صوتی ندارد (۲) لباس رستم- منزل- پیمودن (۳) جانور خیالی ترسناک- گریخته- جنگ و پیکار (۴) ساختن سند تقبلی- فقیر- رشته‌ای در شمشیربازی (۵) زینت- سلاح مشهور غرب وحشی- ستاره‌ای در دب اکبر (۶) شهری در هند- فراموشکار- ابزار، وسیله (۷) قطعه‌ی برای کتاب- کاشف دنیامت- پنهان شدن برای حمله ناگهانی (۸) نشانه جمع فارسی- پیمان تجارت آزاد آمریکای شمالی- ایشان- دست شکسته(۹) فرستاده خدا- زبانی از خانواده هندوایرانی- طرف مشورت (۱۰) جایی که همگان در آن حضور دارند- جوش صورت- سرنیزه (۱۱) نصیب و بهره- سعادت- میخ در گویش عرب (۱۲) ساکنان- دردناک- ضمیر متکلم وحده (۱۳) خاندان پیامبر(ص)- پسران عرب- صفار (۱۴) زالوتوران- بخش خارجی هرچیز- ایالتی در آمریکا (۱۵) سخت و محکم- ریشخند کردن- نفی عرب

عمودی:۱) پنهانی از خشکی که بغش اعظم آن را آب احاطه کرده است- عاریتی(۲) غیر مصنوعی- یاردار- دنباله (۳) ورزشی با کفش اسکیت- شهری در ایران(۴) صندلی تشریفاتی- کتاب ثبت رکوردهای جهانی- نوشتاری (۵) سمنی کشنده- قلاب سنگ- نیمی از دنیا(۶) دو یار هم‌قد- دینداری- مخزن چربی‌شتر (۷) شهرستانی در استان اصفهان - عکس‌العمل- قیمت (۸) معادل فارسی باندروول- زاهد گوشه‌نشین و تارک دنیا (۹) اریکه سلطنت- پیش‌غذا- جانشینی (۱۰)

حل جدول عادی شماره ۵۶۸۷

	۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱	ک	س	م	ا	ب	ا	ج	ل	خ	ن	د	ا	ت	ی	ک
۲	ب	ر	و	ف	ی	و	ر	ا	ل	و	خ	و	ر	د	ی
۳	ا	م	ج	ا	م	ی	ا	ز	ی	ر	د	ی	ک	و	ر
۴	ت	ب	ر	ی	ن	ی	د	ب	ا	ب	ا	ن	ج	ن	ج
۵	م	خ	ا	ف	ر	و	خ	ت	ه	د	ب	ر	خ	ی	ا
۶	ت	م	ا	س	خ	ل	ی	م	د	ی	ک	ر	د	ی	ک
۷	خ	ل	ه	د	ا	ت	ی	و	ی	ت	ر	ا	ی	ک	ر
۸	خ	ل	ی	ن	ی	د	ب	ی	د	ا	د	ا	ی	ک	ر
۹	م	ی	م	ی	ت	م	ی	ا	ر	د	م	ا	د	ی	ا
۱۰	ا	ش	ا	ی	ا	ک	ا	ن	ا	ن	د	ه	ر	ی	ا
۱۱	م	ت	ن	ی	ن	ر	ا	و	ی	و	ل	ی	ب	ب	ز
۱۲	خ	م	ر	ک	ا	ل	ا	ا	ج	س	ر	ج	ر	ک	ن
۱۳	ن	ا	س	ل	ی	ل	ی	ل	ی	ا	ن	ج	ت	ج	ن
۱۴	ر	ز	ب	ا	ن	ی	ا	ل	م	ا	ل	ی	ا	د	ی
۱۵	ا	ل	ا	ج	ه	د	ت	ن	ک	ه	ا	ل	م	ل	ی

تصاویری از در خانه مرعشی‌های شوشتر و مضیف گردشگری دشت آزادگان که سوزانده شدند

عکس: جام جم

تصاویری از در خانه مرعشی‌های شوشتر و مضیف گردشگری دشت آزادگان که سوزانده شدند

تصاویری از در خانه مرعشی‌های شوشتر و مضیف گردشگری دشت آزادگان که سوزانده شدند

کارشناسان میراث فرهنگی معتقدند مردم در صورتی متعهد به حفاظت از سرمایه بزرگ میراث تاریخی فرهنگی و گردشگری می‌شوند که اولاً نسبت به ارزش و اهمیت وجودی آنها مطلع باشند و دوماً در بهره‌مندی از این سرمایه‌ها سهیم شوند

رونمایی از قدیمی‌ترین صندوق‌پوش مرقد امام‌رضا(ع)

این که یک پارچه، قدیمی باشد و زربفت و از جنس ابریشم، خودش به‌تنهایی می‌تواند آن را ارزشمند کند. حالا اگر متعلق به گنجینه رضوی حرم مطهر امام‌رضا(ع) هم باشد، می‌شود نورعلی‌نور و همین جاست که می‌نویسیم که قدیمی‌ترین صندوق‌پوش مرقد امام‌رضا(ع) به‌مناسبت دهه کرامت در گنجینه رضوی حرم مطهر امام‌رضا(ع) رونمایی

رونمایی از قدیمی‌ترین صندوق‌پوش مرقد امام‌رضا(ع)

شده‌است، علی‌ضربی، معاون فضای مجازی سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی با اعلام این خبر گفته: «این بافته زربفت از جنس ابریشم و گل‌بوتون مربوط به سال ۹۵۴ هجری قمری است که توسط مینر نظام کاشانی بافته و حاجی اسوار لاهیجی آن را وقف بارگاه رضوی کرده‌است.» او افزود: «این صندوق‌پوش

چرا آمار آتش زدن آثار تاریخی در برخی مناطق کشور بالا رفته است؟

سوختن در آتش بی خبری

طی یکی دو هفته پیش دو اثر ارزشمند تاریخی در استان خوزستان مورد تعرض قرار گرفت و سوزانده و نابود شد؛ اولی در ۳۰۰ ساله یک خانه تاریخی موسوم به خانه مرعشی‌ها در شوشتر بود که توسط عده‌ای به آتش کشیده‌شد و دومی یک مضیف گردشگری (اقامتگاه بومگردی عربی) در روستای دحیماویه از توابع دشت آزادگان بود که هزینه سنگینی بابت ساخت و استقرار آن پرداخت‌شده و پذیرای گردشگرانی از سراسر ایران و جهان بود. به آتش کشیدن این آثار که هنوز دلپیش به‌طور رسمی از سوی مسوولان میراثی خوزستان اعلام نشده، نگرانی تازه‌ای در بین میراث دوستان کشور ایجاد کرده‌است؛ البته هیچ کدام برخلاف موارد قبلی توسط مالک بنا و به منظور خروج از ثبت ملی و ساخت و ساز نبوده‌است. به نظر می‌رسد عامل دیگری درمیان باشد، چیزی از نوع خلاّ آموزش‌های فرهنگی و آشنا نبودن جوامع محلی با سرمایه‌ها و ارزش‌های معنوی و میراثی کشور. برای فهم چرایی تخریب این آثار در خوزستان سراغ مسوولان و کارشناسان میراثی رفته‌ایم.

قاسم منصور آل‌کثیر

جام جم

تخریب آثار و بناهای تاریخی اتفاق تازه‌ای در کشورمان نیست و تا همین یکی دو هفته پیش مهم‌ترین الگوی تخریب بناها و خانه‌های تاریخی، رها کردن آنها به حال خود توسط مالک برای تخریب کامل یا رهاکردن آب در زیر بنا به منظور تخریب سریع آن بود می‌توانند از این طریق موجبات خروج

آن از فهرست میراث ملی را فراهم کرده

و از ملک خود منعت مادی بیشتری ببرند. به آتش کشیدن و تخریب آثار تاریخی و فرهنگی و گردشگری توسط افرادی غیر از مالکین اما رویه جدیدی است که باعث نگرانی دوستداران میراث فرهنگی شده‌است. کارشناسان میراث فرهنگی معتقدند عواملی

همچون نبود آموزش، فرهنگ‌سازی و اطلاع‌رسانی به جوامع محلی درخصوص اهمیت و ارزش داشته‌های میراثی، نزاع‌های قومی و قبیله‌ای، برداشت و نزاع‌های قومیت‌گرایانه، بی‌دانشی و سهیم نکردن مردم بومی در منافع حاصل از توسعه‌های میراثی-گردشگری از مهم‌ترین عوامل بی‌توجهی مردم به میراث فرهنگی تاریخی و در نتیجه تخریب و به آتش کشاندن آنهاست.

پاسخ‌ده به میراث‌خوب

سید حکمت موسوی، مدیرکل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی خوزستان هم می‌گوید، باید به جوامع محلی و مردم آموزش داد، وی دراین باره به جام جم توضیح می‌دهد:آموزش جوامع محلی در زمینه گردشگری را پارسال در برنامه‌های مان داشتیم که امسال به‌خاطر شیوع کرونا این کلاس‌ها لغو شد،کلاس‌هایی در زمینه بوم‌گردی، مواجهه با گردشگر، اثرات مثبت گردشگر و تولید ثروت. اما اطلاع دقیقی ندارم که درباره ارزش‌های میراثی هم کلاسی برگزار شده‌است یا نه؟ هرچند یقین دارم آموزش در این خصوص هم ضروری است.

به عقیده موسوی، البته شرایط شوشتر کمی متفاوت است. زیرا این شهر مملو از آثار تاریخی، بافت تاریخی و سازه‌های میراثی جهانی همچون سازه‌های آبی شوشتر است که قریب به اتفاق فضای شهری و سکونتی مردم را احاطه کرده و حفاظت آنها سخت‌است و به نوعی برای زندگی عادی مردم دست و پاگیر شده‌اند. مدیر میراث خوزستان اضافه می‌کند، شرایط سخت شوشتر باعث شده بسیاری بگویند شهرمان پیشرفت نکرده و میراث فرهنگی جلوی توسعه را گرفته‌است. متأسفانه این افراد پیشرفت را در ساخت ساختمان ۲۰طبقه و پل‌های آنجانی می‌بینند. حتی در جشن ثبت جهانی سازه‌های آبی شوشتر که روزهای اخیر برگزار شد نیز در برنامه تئاتر با طنز و کتایبه به‌ما اشاره کردند چرا میراث فرهنگی در شوشتر، برای شهر محدودیت ایجاد کرده‌است، اما باید بدانند اگر از این میراث به‌خوبی محافظت و بهره‌برداری شود، عامل سرمایه‌گذاری، اشتغال‌زایی، درآمدزایی و توسعه و رونق اقتصادی شهرشان خواهد بود. البته ما هم مشکلات نیروی اجرایی، نگهداری و حفاظت داریم. همچنین اعتبار کافی برای رسیدگی و پوشش همه این حوزه‌ها را نداریم و از سوی دیگر وقتی هزینه‌ای برای این موارد نداشته باشیم شهروندان از ما گذشتن- سخن چینی- بی‌تغییر (۱۵) آجیل و شیرینی- از گل‌های زینتی خانه مرعشی در شوشتر هم پاسخی به

میراث فرهنگی بوده‌باشد و این یکی از احتمالات است، اما در عمدی بودن این اتفاق شکی نیست.

میراث‌نخودی‌است

مدیرکل میراث استان خوزستان با بیان این‌که تخریب ابنیه‌ها گرچه در همه شهرستان‌های خوزستان است، اما بیشتر در دزفول و توسط مالکان انجام می‌شود؛ به این ترتیب که بسیاری در فصل بارندگی آبراه را می‌بنند تا ساختمان فرو ببرد و فاقد ارزش معرفی شود، می‌گوید: حفظ بافت تاریخی برای میراث فرهنگی با اعتبارات اندک سخت‌است. بسیاری از شهرها تنها دو یا سه یا حتی یک نفر نیرو دارند و حتی بعضی ادارات وسیله تقلیه در حد موتور سیکلت هم ندارند. بعضی ادارات ما اجاره‌ای است و مجوز استخدام نیرو نمی‌دهند. در چنین شرایطی باید سازمان و نهادهای دیگر از جمله بنیاد مسکن، دستگاه‌های کمک‌رسان در زمینه تسهیلات بی‌بهره و... کمک کنند. مادر خوزستان بیش از هزار هکتار بافت تاریخی در شهرها داریم و این رقم جدای از روستاهاست. متأسفانه میراث فرهنگی در خوزستان به اندازه صنایع نفت، فولاد، نیشکر و... جدی گرفته نمی‌شود، درحالی‌که می‌شود از قَبْل آنها حتی در شرایط تحریم درآمدزایی کرد.

جای خالی آموزش

کارشناسان اما همه مشکلات را در بی‌پولی دولت نمی‌دانند و این معضل را ریشه‌ای می‌بینند و معتقدند که آموزش

فهرست بی‌خبرها!

چه کسانی و از چه مسائلی درباره میراث فرهنگی بی‌خبرند و چرا این بی‌خبری دردرس‌راز شده است؟ موضوع فقط مردم و بومی‌ها نیستند.
بی‌خبری یعنی رئیس اداره میراث فرهنگی یک استان بزرگ که آثار تاریخی‌اش جزو برترعادت‌رین آثار در کشور است، خبر نداشته باشد که درخصوص ارزش و اهمیت میراث فرهنگی استانش آموزشی به مردم داده می‌شود یا نه!
بی‌خبری یعنی مسوولان همان اداره ندانند که ارزش و اهمیت میراث فرهنگی در چه سطحی است که اگر می‌دانستند آموزش را در اولویت‌های برنامه‌ریزی و کاری خود قرار می‌دادند.
بی‌خبری یعنی مسوولان میراث فرهنگی و دولتی هنوز به ضرورت این امر نرسیده‌اند که باید جوامع محلی را در منافع محلی توسعه‌ها و بهره‌برداری‌های میراثی و گردشگری سهیم کنند که سهیم کردن آنها یعنی برداشتن اولین گام در راستای حفاظت پایدار از میراث.
بی‌خبری یعنی جوامع محلی خودشان هم بی‌خبرند که حق و سهمی از داشته‌های باارزش نیاکان‌شان دارند و به جای تخریب و بی‌توجهی به آنها باید مراقیشان باشند و از مسوولان مطالبه مشارکت اصولی را داشته باشند.
درنهایت بی‌خبری یعنی این‌که همه این‌ها که گفتیم فقط مردم و مسوولان خوزستان را شامل نمی‌شود و در سراسر کشور شاهد آن هستیم و همه مردم ایران و همه مسوولان و بویژه دولتمردان باید به آن توجه کنند و برای اجرایش همت بگذارند.

دارای دو قطعه حاشیه و کتیبه است که مرزین به سوره مبارکه فتح به خط ثلث و به‌صورت نواری‌ای عمودی همراه با اسماء‌متبرکه و دعای نادعلی، بافته‌شده‌است، همچنین در بافت این صندوق علاوه‌بر کاربرد نغ‌های گل‌بوتون طلایی بسیار ظریف از تاروپود ابریشمی نیز استفاده شده‌است. / جام‌جم‌دیلی

آتش انتقام، مضیف میسان را خاکستر کرد

در دشت آزادگان خوزستان، در میانه راه سوسنگرد به بستان، در روستای دحیماویه، یک سازه منحصربه‌فرد بود از جنس نی و حصیر؛ سازه‌ای که حالا نیست؛ اسوخته و خاکسترش را باد برده می‌گویند مضیف میسان قربانی آتش اختلافات قبیله‌ای شده و حالا اثری از این سازه که میراث معنوی خوزستانی‌ها بوده، نیست.

آبان سال گذشته ما از این مضیف نوشتیم و حال خوبی که نصیب گردشگرانی می‌شد که ساعتی را زیر سقفش می‌گذراندند، نوشتیم که فناوری ساخت مضیف و آیین قهوه‌خوری خاص این مهمانخانه در سال ۹۲ به‌عنوان دو اثر معنوی خوزستان در فهرست آثار ملی کشورمان ثبت شده‌است؛ آن‌موقع هیچ‌کس فکرش را هم نمی‌کرد که سرنوشت این سازه با ارزش گردشگری، شعله‌های سوزان آتش باشد. اتفاقی تاسف‌برانگیز که هنوز برای باسم حمادی، مدیرعامل موسسه میسان، قابل‌هضم نیست. حمادی به ما می‌گوید: «متأسفانه این مضیف به‌دلیل اختلافات قومی- قبیله بین دو روستا با تمام امکاناتش که یخچال، کولر و بیش از ۳۰ قالی محلی بود به‌آتش کشیده‌شد و طبق برآوردها بیش از ۳۰۰ میلیون تومان خسارت به‌جا گذاشته و دلیل این اتفاق هم این است که بعضی‌ها قدر میراث معنوی و فرهنگی ما را نمی‌دانند و برای انتقام فقط روی هرچیزی که متعلق به قوم مقابل است دست می‌گذارند، حتی اگر این چیزیک اثر گردشگری ارزشمند باشد.» دلیل این انتقام هرچه که بوده‌باشد حالا جای خالی مضیف میسان در روستای دحیماویه (بریده کوچک) به چشم می‌خورد؛ سازه‌ای که از شش سال پیش به یکی از ظرفیت‌های جذب گردشگر در این منطقه از خوزستان تبدیل شده‌بود. حمادی در این رابطه هم می‌گوید: «مضیف ما سالانه فقط در فصل زمستان پذیرای بیش از ۵۰هزار از ۲۵۰۰گردشگر از نقاط مختلف کشور به روستای ما می‌آمد. به‌جز این گردشگران داخلی استان‌مان بسیار زیاد بودند. گردشگران خارجی هم که وجود داشتند و باعث رونق گردشگری در این روستا شده‌بودند.»

حکایت مضیف میسان اما فقط پذیرایی از گردشگران و توریست‌ها نبوده و در ایام اربعین، با یک سرنوشت خوب، این سازه حصیری تبدیل می‌شده به موکب اربعین- حمادی در این باره می‌گوید: «ما چون نزدیک مرز مزایه هستیم در ایام محرم و صفر، مضیف را به موکب تبدیل می‌کردیم. علاوه‌براین حدود پنج سال مضیف ما ایستگاه صلواتی شهرداری تهران بود و بسیاری از سران کشور، ازوزرا گرفته تا مسوولان نظامی در اربعین مهمان مضیف ما بودند. او اما برای ساخت دوباره مضیفش مصمم است؛ حتی اگر در احیای این سازه قدیمی کم سختی نکشیده‌باشد:»در ساخت مضیف میسان که حالا خاکستر شده، ما از افراد مسنی که تجربه ساخت مضیف را داشتند کمک گرفتیم، همه آنها را جمع کرده و براساس این اطلاعات مدون، این سازه قدیمی را احیا کردیم.»

نداشتند و آموزش ندیدند و توجیه نشدند. درخصوص حادثه شوشتر هم این مساله صادق است. مردم نمی‌دانند از قَبْل این سرمایه، درآمد و توسعه منطقه را می‌توانند رقم بزنند. باید مردم را آگاه‌کرد که اگر سرمایه‌ای داشته باشیم باید متعهد به حفظ و نگهداری از آن باشیم. الان مضیف، زیگورات، سازه‌های آبی، محوطه تاریخی شوش و ... ثبت شده و باید ببینیم مردم چه سهمی در این سرمایه‌های ثبت شده دارند؟ البته اگر سهمی برای مردم در این سرمایه‌ها لحاظ نشود مسلمان آن سرمایه‌های ثبت شده به‌هیچ‌وجه به درد مردم نمی‌خورد و خود را متعهد به حفظ آن نمی‌دانند.

این مدرس دانشگاه می‌گوید: در زمینه گردشگری هم ضرورت سهیم و متعهد کردن مردم و آموزش آنها باید مدنظر قرار گیرد، درحالی‌که تنها ۲۵ درصد از نیروهای شاغل در بخش گردشگری کشور آموزش لازم را دیده‌اند و آموزش مردم که کلا نادیده گرفته شده‌است. به‌گفته عاشوری جامعه‌ای موفق است که تاریخ خودش را بشناسند و به آن با احترام بنگرد. آموزش، اساس و پایه توسعه‌است. البته آموزش موثر است که در مخاطبش تغییر نگرش ایجاد کند. در پی تغییر نگرش، تغییر رفتار به‌وجود می‌آید. سوختن مضیف گردشگری خوزستان الان اشک کسانی که در سایر نقاط کشور است و اهمیت مضیف را می‌شناسند، درآورده‌است، اما چون جامعه محلی آموزش ندیده، نمی‌تواند تشخیص دهد که چه سرمایه‌ای دارد و چه درآمدزایی و رونقی می‌تواند برایش ایجاد کند. متأسفانه هر بار با مسوولان اداره کل میراث فرهنگی بحث آموزش را پیش می‌کشیم، می‌گویند تامین اعتبار نشده‌است. وقتی آموزش نمی‌دهید بازخوردش همین آتش‌زدن‌هاست.»